

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om kvinnan i sanden

Jag går nerför fältet, till bäcken där grodynglen sakta utvecklas i stora tjocka geléklumpar.

Dessa tusentals levande organismer som tar form och var och en blir en egen individ.

Jag ser en myra på marken som kämpar med ett barr på ryggen. Myran vinglar fram och jag sätter mig ner för att studera den. Så kommer hunden Lorca lunkande bakom mig och på en sekund är en myrans liv släckt. I ett träd jag alltid passerar bor en uggle. Ibland är den borta men den återvänder alltid till samma gren. I skogen är stigarna upptrampade av både människor och rådjur. Vi går där olika tider varje dag, lever våra liv parallellt. Ibland får vi syn på varandra.

En dag med tjugotre graders värme. Jag cyklar till Fryken och badar. Planterar tujor och rosor och sätter upp pallkragar. Skaffar staket och planerar för en framtid med hund. Kanske, vem vet.

Ser alla renoveringsprojekt som pågår, vissa i oändlighet. Några blir aldrig klara eller bara aldrig helt tillfreds. Något kan alltid bättras på. Jag tänker att kapitalismen bygger på att vi aldrig ska vara nöjda, alltid vilja ha mer, bättre, göra om, oss själva, vårt hem, våra partners...

Färgen på mina fönster har flagnat. Min gamla lada kommer rasa när som helst, sista stenen som höll den uppe har nu fallit åt sidan och en stor del av den svävar fritt i luften. Så många år den stått där, mer än hundra, längre än de flesta av oss lev. Jag röjer sly och ser upp mot de stora tallarna i min trädgård. Dessa vackra träd som vakar över mig. Undrar hur länge de stått där. På Wikipedia står det att en tall i Norra Österbotten i Finland var 1029 år gammal när den fälldes 1879.

Så en morgon, måndag den 4 maj, snöar det. Rösten på radion är välbekant, signaturmelodin till God morgon Världen i P1 måste ha funnits sen jag var barn. Varje söndag. Samma tid. Men snö i maj?

Epidemier, liksom krig hindrar vår rörlighet, begränsar våra liv. Men även om vi vanligtvis kan röra oss fritt pågår ofta våra liv inom avgränsade områden. Vi kanske går samma sträcka till jobbet varje dag, följer samma människors flöden på Facebook, träffar samma människor, äter samma mat. Skapar våra vanor eller fastnar i beteendemönster vi inte kan ta oss ur.

Och ynglet som avlats i gölarnas slam blir fålar på flygande ben.

FOTO: SARA BROOS

Jag såg en japansk film från 1964 som jag aldrig tidigare hört talas om; Kvinnan i sanden av Hiroshi Teshigahara, baserad på en roman med samma titel. Jag såg den på stor duk i mitt vardagsrum.

En film som är så vacker att man vill uppfatta varje detalj i bilderna, varje sandkorn. Hav och sanddynor. En insektsamlare försvinner spårlost och dödförklaras sju år senare. I själva verket lever han fortfarande i en liten by vid havet. Insektsamlaren från Tokyo, spelad av Eiji Okada har gjort en flera timmar lång bussresa ut till havet för att samla insekter, på jakt efter en alldeles särskild sällsynt skalbagge. Han missar sista bussen hem och tvingas övernatta vid havet.

Några bybor erbjuder honom logi och för honom till en ung kvinna som lever ensam djupt ner under sanden. Han klättrar ner för en repstege som sen snabbt firas upp igen. Den vackra kvinnan, spelad av den japanska skådespelaren Kyoko Kishida bjuder på mat och varmt te. Flera timmar varje natt skottar hon undan sand så att hennes hem inte ska rasa samman.

Mannen somnar och dagen efter vill han ge sig av, men det finns ingen stege, inget rep, ingen väg ut. Han försöker förgäves klättra uppför sanddynorna men får inget fäste. Han är fast hos henne. Han försöker desperat ta sig upp gång på gång för att ta sig tillbaka till sitt gamla liv, den

värld han känner. Men det går inte.

Så en dag lyckas han fly genom att ha bundit samman tygtråsar till ett rep. Det är svart natt och en stor sandöken breder ut sig. Han vet inte åt vilket håll han ska springa, irrar omkring. Han känner inte till området och hamnar i kvicksand. Sjunker ner till midjan och tar sig inte loss.

När byborna hittar honom krävs det flera mån för att få loss honom, och så förs han tillbaka till sin fångenskap hos kvinnan i sanden. Han frågar kvinnan om hon inte funderat på ett annat liv. Men hon vet ju ingenting annat säger hon och att hon är lycklig där hon är, hon skulle inte vilja vara någon annanstans.

Han börjar sakta acceptera sitt öde och får starka känslor för kvinnan och känner lojalitet mot henne trots att han först betraktat henne som sin fiende. Livet består av små vardagliga bestyr, att skotta sand, laga mat, betrakta insekterna som kryper omkring i sanden. Och en dag hittar han den exklusiva skalbaggen han varit på jakt efter hela sitt liv.

Jag läser Albert Camus tolkning av Myten om Sisyfos. Stenen som varje dag rullas upp för ett högt berg bara för att när den når toppen rullar över på andra sidan. Och så pågår arbetet dag för dag livet ut. Meningslöst? Eller ett arbete man sätter ett värde på, som Sisyfos gjorde enligt Camus.

Han inser tillvarons menings-

löshet men accepterar dess villkor med bibehållen värdighet.

Och vad är egentligen frihet? När insektsamlaren från Tokyo till slut når befrielsen irrar han omkring som en galning, planlöst. En annan slags fångenskap...

Det finns en saga om en fågel, som när dörren till buren öppnas ändå återvänder.

Idén om att vi är fria trots att vi lever i våra bubblor. Det pågår alltid parallella världar omkring oss som vi inte har någon vetskap om eller tillgång till; det okända, utforskade. De mängder av variationer av liv som vi skulle ha kunnat leva, om bara inte... De miljontals slumpmässiga möten som hade kunnat uppstå. De tillfälligheter eller medvetna val som format våra liv.

Vem hade jag blivit om jag råkat födas in i ett annat sammanhang? Kvinnan i Sanden, mannen från Tokyo eller ett grodyngel? Det som sker sker, vissa saker kan vi inte påverka. Ibland är vi utlämnade åt vårt öde. Lever i ett begränsat rum, men i fantasin är vi fria. Där kan vad som helst hända och genom berättelser och konsten kan vi skapa en förhöjd känsla av verkligheten. "Och ynglet som avlats i gölarnas slam blir fålar på flygande ben". Visa vid Midsommartid, en av de vackraste sånger jag vet.

Den enda visshet som finns är att vi alla en dag ska dö. Vi vet bara inte hur, eller när. Myrans liv släcktes av en hund omedveten om den förödelse han orsakat. Och det som är normalt för en spindel blir till kaos för flugan som fastnar i dess nät. Under tiden får vi försöka ta tillvara på tiden och det livsrum vi blivit tilldelade. Hur man nu gör det på bästa sätt.

Sara Broos
sara.broos@nwt.se

”Det som sker sker, vissa saker kan vi inte påverka. Ibland är vi utlämnade åt vårt öde. Lever i ett begränsat rum, men i fantasin är vi fria.”